

Петрова Ганна Миколаївна,
доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
філософських наук

**АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЇ В НАКАЗІ МВС УКРАЇНИ
ВІД 09.11.2016 № 1179 «ПРО ЗАТВЕРДЖЕННЯ ПРАВИЛ
ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ»**

Від чіткості, точності та грамотності формулювань нормативно-правових актів залежить як якість виконання норм і приписів, так і відсутність двозначності у їх розумінні, що може призвести до непорозумінь та юридичних казусів. Особливо, коли йдеться про нормативно-правову базу правоохоронної діяльності.

У тезах зупинимося лише на декількох проблемних аспектах тексту Наказу МВС України № 1179 від 09.11.2016 «Про затвердження правил етичної поведінки поліцейських» (далі «Наказ» – Г.П.), який на сьогодні виконує роль Етичного кодексу поліцейського в нашій країні.

Не можемо оминати своєю увагою проблему особливостей сприйняття та готовності осмислення тексту документу сучасними поліцейськими. Так, неодноразово на курсах підвищення кваліфікації викладачі Академії зіштовхуються із казусом, коли вивірена і типова позиція норми документу викликає різні витлумачення / різне прочитання. Як приклад, у частині II документу («Основні вимоги до поведінки поліцейського») прописана вимога: «дотримуватися норм ділового мовлення, не допускати використання ненормативної лексики». Працівники поліції, які не мають вищої професійної освіти, як правило, під час заняття намагаються з'ясувати, чому не можна спілкуватися з громадянами на зрозумілій для них мові/ жаргоні, чому слід звертатися до громадян на «Ви» тощо і якою саме нормою закону регламентована ця поведінка. Посилання на зазначену вимогу Наказу викликає в аудиторії більше питань, ніж відповідей, оскільки частина аудиторії не має виробленого вміння мислити абстрактними поняттями і, відповідно, не володіє логічним прийомом сходження від загального до одиничного. У цьому випадку стоїть питання до попередньої освіти та набутих професійних навичок правоохоронців.

Разом із тим, певні позиції тексту Наказу викликають питання про доречність використання безальтернативної

наказової форми дій у формулюванні. Так, поліцейський повинен «поводитися стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи в населення повагу до поліції і готовність співпрацювати» (Частина II. «Основні вимоги до поведінки поліцейського»). Ця норма – можливо, універсальна для використання у міжнародних стандартах діяльності поліцейського – для пострадянського суспільства, враховуючи особливості історичного перебігу подій, не має прямих гарантованих наслідків дій. Так, якщо поліцейський буде поводитися «стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо», це ще не гарантуватиме, що населення буде співпрацювати з поліцією. В Україні є категорії населення, не обов'язково маргінальні, які ніколи не підуть на співпрацю з поліцією (наприклад, родини політичних дисидентів); така позиція обумовлена попереднім історичним перебігом подій. І у відсутності поваги до поліції та небажанні співпрацювати безпосередньої вини певного конкретного поліцейського немає. Тому подібні вимоги потрібно формулювати м'якше для уникнення можливих спекулятивних закидів на адресу ефективності роботи поліції.

Викликає питання також використання у тексті Наказу понять, які не мають сталого визначення, хибують на суб'єктивізм та оціночність судження. Такою є одна з позицій щодо формування ролі керівника. Так, керівник поліції не має права «...проявляти зарозумілість, грубість, некоректність стосовно підлеглих» (Пункт 4 Частини V «Контроль керівників поліції за дотриманням етики поліцейським»). Поняття «зарозумілість» не має чіткого визначення в українській мові і може виступати в ролі суб'єктивно-оціночного поняття, тому використання його у цьому документі є недоречним.

Отже, текст Наказу МВС України № 1179 від 09.11.2016 «Про затвердження правил етичної поведінки поліцейських» потребує подальшого доопрацювання, а його безпосередня реалізація – спеціального навчання в межах службової підготовки для тих категорій працівників поліції, які не мають вищої професійної освіти.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: Наказ МВС України від 09.11.2016 № 1179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16> (дата звернення: 08.07.2019).